

بررسی تغییرات غلظت فلزات سنگین در پوسته صدف *Saccostrea cucullata* طی پدیده مونسون در سواحل ایرانی دریای مکران

- ساحل پاکزاد توچایی*: دانشگاه زابل، پژوهشکده تالاب بین المللی هامون، صندوق پستی: ۹۸۶۱۵-۵۳۸
- علیرضا صفاهیه: دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، دانشکده علوم دریایی و اقیانوسی، صندوق پستی ۶۶۹
- محمدتقی رونق: دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، دانشکده علوم دریایی و اقیانوسی، صندوق پستی ۶۶۹
- بیتا ارچنگی: دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، دانشکده علوم دریایی و اقیانوسی، صندوق پستی ۶۶۹
- محمدعلی حمزه: موسسه ملی اقیانوس شناسی، مرکز آب‌های دور دریای عمان و اقیانوس هند، چابهار، صندوق پستی ۴۵۶

تاریخ پذیرش: آذر ۱۳۹۱

تاریخ دریافت: شهریور ۱۳۹۱

چکیده

این تحقیق در سال ۱۳۸۹ به منظور بررسی تأثیر پدیده مونسون بر تغییرات غلظت فلزات سنگین Zn و Pb ، Ni ، Cu ، Cd در پوسته دوکفه‌ای *Saccostrea cucullata* در سواحل جزر ومدی چابهار (در امتداد گواتر تا پزم) صورت گرفت. برای انجام کار ایستگاه‌های گواتر، بريس، رمين، چابهار، تيس و پزم انتخاب شدند. نمونه‌برداری از دو کفه‌ای مورد مطالعه در هر یک از ایستگاه‌های تعیین شده در فصل‌های پیش از مونسون، مونسون و پس از مونسون (به ترتیب اردیبهشت، مرداد و آبان) در هنگام جزر انجام شد. غلظت عناصر بعد از آماده‌سازی نمونه‌ها، با روش جذب اتمی اندازه‌گیری گردید. متوسط غلظت فلز Cd در فصول پیش از مونسون، مونسون و پس از مونسون به ترتیب $۰/۴۱$ ، $۱/۳۶$ و $۱/۹۰$ ، فلز Cu به ترتیب $۱/۵۶$ ، $۱/۰۵۸$ و $۰/۴۶$ ، Ni ، $۲/۴۹$ ، $۱۱/۵۵$ و $۱۰/۴۸$ ، Pb $۰/۴۷$ ، $۰/۹۰$ و $۱/۰۲$ و Zn به ترتیب $۷/۶۵$ ، $۶/۸۶$ و $۴/۴۷$ میکروگرم بر گرم گزارش شد. عامل افزایش دهنده غلظت Cd از فصل پیش از مونسون به پس از مونسون، می‌تواند جریانات فراجوشش و افزایش تولیدات پلانکتونی باشند، که ممکن است حاوی این فلز باشند. در نتیجه پس از دریافت آن‌ها توسط دو کفه‌ای، غلظت این فلز در پوسته افزایش می‌یابد. افزایش غلظت فلزات Ni و Pb از پیش از مونسون به پس از مونسون نیز می‌تواند ناشی از تغییر غلظت این فلز در محیط اطراف دو کفه‌ای احتمالاً به دلیل پدیده مونسون باشد. نتایج تحقیق حاضر نشان داد که پدیده مونسون می‌تواند بر تغییر غلظت فلزات سنگین در پوسته *S. Cucullata* سواحل چابهار موثر باشد.

کلمات کلیدی: مونسون، فلزات سنگین، دوکفه‌ای *Saccostrea cucullata*، سواحل جزر و مدی چابهار

